

**ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS**

S P R I E D U M S
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2021. gada 30. aprīlī

Administratīvā rajona tiesa

šādā sastāvā: tiesnese L. Biksiniece-Martinova,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz [redacted] pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru Rodionam Begļakam tiktu piešķirts bēgļa statuss Latvijas Republikā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs Baltkrievijas Republikas (turpmāk – Baltkrievija) pilsonis [redacted] 2020. gada 7. septembrī ieceļoja Latvijas Republikā un tajā pašā dienā vērsās Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldē ar iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu. Savā iesniegumā un 2020. gada 15. septembrī notikušajā sākotnējā intervijā pieteicējs norādīja, ka lūdz patvērumu Latvijas Republikā, baidoties par savu dzīvību un brīvību Baltkrievijā. 2020. gada 10. augustā Gomeļas pilsētā mītiņa laikā pieteicēju aizturēja Baltkrievijas Iekšlietu ministrijas darbinieki. Aizturēšanas un arī tai sekojošā aresta laikā pieteicējs tika pakļauts vardarbībai no Iekšlietu ministrijas darbinieku puses. Šobrīd pieteicējs ir politiski aktīvs un tādēļ baidās, ka, atgriežoties Baltkrievijā, pret viņu tiks nelikumīgi uzsākta krimināllieta, kā rezultāta viņam tiks piemērots brīvības atņemšanas sods. Baltkrievijas Iekšlietu ministrija vajā visus, kas pretojas pastāvošajai valsts varai un izrāda politisko aktivitāti.

[2] 2020.gada 28.oktobrī notikušajā personiskajā intervijā pieteicējs sniedza turpmāk izklāstīto plašāku skaidrojumu par iepriekš jau pieminētiem apstākļiem.

[2.1] Kopš 2020.gada februāra pieteicējs dzīvoja Krievijas Federācijā (turpmāk – Krievija) un strādāja Maskavā konsultāciju sniegšanas uzņēmumā. 2020.gada 8.augustā pieteicējs ieradās Baltkrievijā, jo nākamajā dienā bija paredzētas Baltkrievijas prezidenta vēlēšanas. 2020.gada 9.augusta rītā pieteicējs nobalsoja vēlēšanās, nofotografēja savu vēlēšanu biļetenu un nosūtīja to uz *Telegram* lietotnē speciāli šim mērķim izveidoto kanālu. Šajā pašā dienā Baltkrievijā pēkšņi pazuda internets, kā jau bija paredzams. Pieteicējs savā telefonā bija ielādējis *VPN* lietotni, ar kuras palīdzību varēja apiet vietējos interneta pieslēguma protokolus. Kaut arī internets Baltkrievijā bijis pazudis, jau 2020.gada 9.augusta vakarā *Telegram* parādījās fotogrāfijas no Minskā notiekošajām protesta akcijām. Pēc tam sāka pienākt fotogrāfijas, kurās bija redzams, kā A.Lukašenko, izmantojot bruņotos spēkus, tostarp granātas, sācis izgaiņāt un aizturēt protestētājus.

[2.2] 2020.gada 9.augusta vakarā pieteicējs devās uz Gomeļas centrālo laukumu, lai paustu savu protestu notiekošajam. Baltkrievijā cilvēki kopumā baidās rīkot protesta akcijas, arī šajā reizē cilvēki vienkārši stāvēja uz ielas, nekur neejot, bez plakātiem un saukļiem. Kopumā bija vairāki tūkstoši cilvēku, kā arī daudz policijas darbinieku. Pieteicējs kopā ar pārējiem aplaudējis, ko vērojusi arī policija, taču policija nevarēja pūli saskatīt un līdz ar to nokert aplaudējošās personas. Baltkrievijā aplausi tiek uzskatīti par protestu pret A.Lukašenko, par ko aplaudējošās personas var aizturēt policija. Policijas darbinieki ar vairogiem vairākkārt devās laukuma virzienā, taču tad cilvēki izklīda. Pēc tam, lai izvairītos no aizturēšanas, protestētāji gāja pastaigāties pa pilsētas galveno ielu. Policijai braucot garām, protestētāji neaplaudēja, bet, kad tā jau bija pabraukusi garām, tie sākuši aplaudēt, saucot: „Lai dzīvo Baltkrievija!”. Todien pieteicējs pameta laukumu aptuveni pusstundu pirms policija sāka aizturēt visus dalībniekus pēc kārtas.

[2.3] Nākamajā dienā, 2020.gada 10.augustā, pieteicējs vēlreiz devās uz to pašu ielu, kaut arī zināja, ka iepriekšējā vakarā notikusi cilvēku aizturēšana. Minskā bija nogalināti cilvēki, tādēļ pieteicējs uzskatīja, ka viņam nav citas izvēles, kā paust savu protestu. Pieteicējs un citi protestētāji atkal sākuši pastaigāties pa pilsētas centrālo ielu uz priekšu un atpakaļ, aplaudējot. Kopā bija sanākuši vairāki tūkstoši cilvēku. Šoreiz policija sākusi reaģēt ātrāk – nobloķēja ielu no divām pusēm ar vairogiem, tādējādi izveidojot sava veida sienu. Tie cilvēki, kas bija pienākuši tuvu šai sienai, tika vardarbīgi aizturēti, policija pielietoja stekus. Pieteicējs un citi protestētāji, redzot notiekošo, nolēmuši pārvietoties citur, kur varētu turpināt paust savu protestu. Dodoties no centrālās ielas projām uz citām ielām, vienā no krustojumiem bija sarīkotas lamatas. Vienā brīdī pie pieteicēja no mugurpuses pieskrēja policijas darbinieki, aizlauza rokas un sāka vilkt uz netālu esošo policijas iecirkni. Līdzīgā veidā kopumā tika aizturēti aptuveni piecpadsmit cilvēki, savukārt visā pilsētā kopumā tajā dienā tika aizturēti ap tūkstotis cilvēku.

[2.4] Policijas darbinieki pieteicēju aizvilka uz Gomeļas Iekšlietu ministrijas ēku,

kura atradās uz tās pašas ielas. Tobrīd tur jau atradās desmit aizturētie. Visus aizturētos iesēdināja ieslodzīto pārvadāšanas automašīnā un aizveda uz Gomeļas centrālā rajona Iekšlietu ministrijas nodaļu. Aizturētajiem tika atņemtas personīgas mantas – atslēgas, telefoni, lai viņi nevarētu ne ar vienu sazināties. Kāpjot ārā no automašīnas, aizturētajiem aizlauztas rokas, vedot uz nodaļu, viņus sākuši sist. Pieteicēju veda pa kāpnēm, ļoti stipri aizlaužot rokas aiz muguras, viņa galvai atrodies aptuveni ceļgalu apvidū.

Pieteicēju sagaidīja četri cilvēki *OMON* formās, kuri sāka pieteicēju sist ar ceļgaliem pa visām vietām, pa kurām vien varēja trāpīt, izsakot arī apvainojumus, un, klieudzot, ka parādīšot, kurš šajā valstī ir saimnieks, un, ka nevajagot nekur iet. Vēlāk pieteicēju aizvilka uz sporta zāli, kur pieteicējs un citi aizturētie tika noguldīti uz grīdas vairākās rindās. Bija dota pavēle aizsegt galvas, aizvērt acis, paplest kājas un šādā veidā nekustīgi bija jāguļ. Tie, kas neklausīja, tika sīsti. Pēc tam atnāca izmeklētājs, kurš sāka noformēt aizturēšanas protokolus. Uz tiem, kas negribēja parakstīt aizturēšanas protokolus, kliezda un aizveda uz citām telpām, kur, iespējams, arī sita. Pieteicējs minēto protokolu parakstīja, jo uzskatīja, ka iznākums vienalga būtu bijis vienāds. Protokolā bija norādīts, ka pieteicējs piedalījās nesankcionētā masu pasākumā, par ko ir paredzēta administratīvā atbildība. Pēc protokola parakstīšanas, pieteicējam un citiem aizturētajiem paņēmi pirkstu nospiedumi, viņi tikuši nofotografēti un aizsūtīti uz īslaicīgas aizturēšanas vietu, kur pavadīja nakti no 2020.gada 10.augusta līdz 11.augustam.

[2.5] 2020.gada 11.augusta pēcpusdienā aizturētos aizveda uz tiesu, kura ilga tikai piecas minūtes. Tiesa pieteicējam piesprieda cietumsodu uz desmit diennaktīm, norādot, ka tas vēl esot salīdzinoši mīksts sods.

Pieteicēju un pārējos aizturētos ar konvoju pārveda uz Dzelzceļa rajona Iekšlietu ministrijas nodaļu, kur viņiem bija jāgaida līdz tika izlemts, kur tieši viņiem būs jāizcieš sods. Vienā brīdī telpā ieveda jaunos aizturētos, vienam aptuveni 25 gadus vecam jauniešim sākās histērija, par ko viņu sāka sist. Taču tad vienā brīdī kāds iecirkņa policists vai kapteinis iestājās par šo jauniešu, norādot, ka viņam kaut kas nav kārtībā ar galvu.

Uz soda izciešanas vietu pieteicējs tika vests vienā transportlīdzeklī kopā ar jaunekli, kurš bija sajucis prātā. Vēlāk pieteicējs uzzināja, ka šis jauneklis bija Aleksandrs Vihors. Abiem atrodies ļoti šaurā mašīnas nodalījumā, jauneklim turpinājās histērija, kas pārauga klaustrofobijas lēkmē. Jauneklis sāka kliegt, saucot pēc saviem ģimenes locekļiem. Lai viņu nomierinātu, tika izsmidzināta piparu gāze, kā dēļ jauneklis sācis smakt, tomēr uz kādu brīdī nomierinājies. Vēlāk lēkme atkārtojās, taču neviens tam nepievērsa uzmanību. Līdz ar to pieteicējam pašam nācās jaunekli mierināt. Jauneklim sākās halucinācijas, viņš paņēma pieteicēja brilles, pieteicējs, ņemot tās atpakaļ, sajuta jaunekļa pirkstus, kas nebija salauzti. Aizturētos aizveda uz izmeklēšanas izolatoru, Jauneklis, ar kuru kopā brauca pieteicējs, palika mašīnā. Bija dzirdamas sarunas, ka minētais jauneklis esot narkomāns, kuram esot sākusies lēkme. Vēlāk, jau atrodies Krievijā, pieteicējs uzzināja, ka tajā dienā pēc trīs stundām šis jauneklis – Aleksandrs Vihors – tika aizvests uz slimnīcu klīniskās nāves stāvoklī, pēc kā nomiris.

[2.6] Pieteicējs apcietinājumā pavadīja trīs diennaktis. 2020.gada 11.augusta vakarā pieteicējs aizvests uz šauru kameru, kas bijusi paredzēta īslaicīgai personu izmitināšanai. Kamerā aizturētajiem trūka gaisa, kā arī nebija iespējams gulēt, jo kamerā bija vienīgi dzelzs gulta bez matrača, kā arī nelieli dzelzs soliņi sēdēšanai. Pieteicējs un pārējie aizturētie kamerā pavadīja vienu nakti, viņiem nedeva ēst, kā arī nebija pieejamas ne ziepes, ne tualetes papīrs. Nākamās dienas vakarpusē tika uzsākta dokumentu formēšana, un aizturētos pārveda uz citu kameru, kur katram iedalīta gulta ar gultasveļu. Tur aizturētie atstāti uz vienu nakti, kuras laikā viņiem arī nedeva ēst, kā arī neļāva radniekiem kaut ko viņiem nodot. Nākamajā dienā darbinieki pagatavoja putru no kaut kādiem pārtikas pārpalikumiem, pievienojot tai suņu barību, un deva aizturētajiem to ēst.

[2.7] 2020.gada 13.augusta rītā aizturētos pa diviem sāka izsaukt uz kabinetu turpat ieslodzījuma vietā, kurā atradās trīs cilvēki, visticamāk, Valsts drošības komitejas darbinieki, kuri aizturētajiem piedāvāja parakstīt vienošanos par to, ka palaidīs viņus brīvībā, taču viņiem jāapsola vairs nepiedalīties nekāda veida politiskajās akcijās. Ja šis solījums tiks pārkāpts, aizturētajiem vajadzēs pavadīt apcietinājumā laiku, kuru viņi vēl nebija nosēdējuši līdz galam, kā arī pret viņiem tiks ierosinātas krimināllietas. Arī izpaužot kādu informāciju, tiks ierosināta krimināllieta. Šis vienošanās termiņš ir viens gads. Tika ierakstīti video paziņojumi, kuros aizturētie atzina, ka daļība 2020.gada 10.augustā notikušajā akcijā esot bijusi viņu kļūda, un apņēmas turpmāk nepiedalīties politiskajās akcijās. Pieteicējs minētajiem noteikumiem piekrita, jo tobrīd ļoti baidījās, ka viņš un citi aizturētie no šīs ieslodzījuma vietas var vienkārši pazust bez pēdām.

[2.8] 2020.gada 19.augustā pieteicējs atgriezās Krievijā, izmantojot pārvadātāja, kurš varēja nelegāli pārvest viņu pāri Baltkrievijas – Krievijas robežai, kura Covid-19 karantīnas dēļ bija slēgta, palīdzību. Sākotnēji pieteicējs nekur tālāk vairs negribēja doties, jo uzskatīja, ka Krievijā būs pasargāts, turklāt Maskavā pieteicējam bija labs darbs un irēts dzīvoklis.

No sākuma Krievija ieņēma neitrālu pozīciju, taču vēlāk tomēr sāka atbalstīt Baltkrievijas īstenoto politiku. Ievērojot minēto, pieteicējs nobijās, ka, ja viņš turpinās stāstīt par to, kas notika Baltkrievijas aizturēšanas vietās, viņu var arestēt un nodot Baltkrievijai. Tādēļ viņš vērsās Latvijas un Igaunijas vēstniecībās ar lūgumu sniegt viņam konsultāciju par politiskā patvēruma iegūšanas iespējām. Latvijas vēstniecība ļoti ātri atbildēja un jau nākamajā dienā noformēja pieteicējam vīzu.

Pieteicējs darbā uzrakstīja atlūgumu un nopirka autobusa biļeti braucienam Rīgas virzienā. Lai gan tobrīd spēkā bija Covid-19 karantīnas ierobežojumi, pieteicējs uz Krievijas – Latvijas robežas pateica, ka brauc lasīt lekcijas Viļņas universitātē, Lietuvā, un šķērsoja robežu bez sevišķām problēmām.

[2.9] 2020.gada 17.oktobrī uz pieteicēja reģistrēto adresi Baltkrievijā pienāca 2020.gada 14.oktobra pavēste no Baltkrievijas Izmeklēšanas komitejas par to, ka pieteicējam 2020.gada 19.oktobrī ir jāierodas paskaidrojumu sniegšanai. Kādus tieši paskaidrojumus viņam būtu jāsniedz, pavēstē nebija norādīts, taču pieteicējam ir zināms,

ka Baltkrievijas Izmeklēšanas komiteja nodarbojas tikai ar krimināllietām. Šobrīd pieteicēja dzīvesvietā Baltkrievijā dzīvo viņa brālis ar sievu.

Pieteicējs sniedza intervijas Baltkrievijas interneta portāliem, apzinoties, ka pakļauj sevi riskam. Pieteicējs uzskatīja, ka, pretējā gadījumā, visi noziegumi, tostarp Aleksandra Vihora nogalināšana, tā arī paliktu nezināmi. Arī saskaņā ar Baltkrievijas Kriminālkodeksu ir pienākums ziņot par pastrādātu noziegumu. Pieteicējs intervijas sniedzis anonīmi, viņa vārds tajās nefigurēja. Taču, pēc intervijas ar pieteicēju sazinājās A. Vihora māsa, kura meklēja lieciniekus, kas bijuši kopā ar viņas brāli dienā, kad viņš vēl bija dzīvs. Viņa stāstīja pieteicējam, ka morgā konstatējusi, ka brālim bija salauzti pirksti, tāpat bija arī citas traumas – laužas ribas, salauzts galvaskauss, hematoma pa visu ķermeni. Lai gan vairākas traumas var izskaidrot ar to, ka A. Vihoram tika veikti reanimācijas pasākumi, tomēr viņa salauztie pirksti liecina, ka pret viņu tika pielietota tieša vardarbība. Baltkrievijas Izmeklēšanas komitejas darbinieki, iespējams, redzēja pieteicēja sniegtās intervijas, un, iespējams, šajā sakarā vēlējās viņu apcietināt.

Bez minētajām intervijām Baltkrievijas portālos, pieteicējs ir sniedzis interviju kādai Vācijas radiostacijai, kā arī piedalījies apaļā galda tiešsaistes diskusijās, kuras organizēja ASV starptautisko attiecību skola „University of Notredam”. Tāpat, jau atrodoties Latvijā, pieteicējs piedalījās piketos pie Baltkrievijas vēstniecības, kurus filmēja un to dalībniekus intervēja žurnālisti no „Current Time” un „Delfi”. Pašlaik pieteicējs kopā ar domubiedriem cenšas panākt, lai Hāgas starptautiskā krimināltiesas jurisdikcija attiektos arī uz Baltkrieviju.

[2.10] Pieteicējs pašlaik darbojās arī opozīcijas grupā „Koordinācijas padome”, kas veicina sabiedrības pārrunas ar Baltkrievijas valdību. Šīs opozīcijas grupas locekļi palīdz risināt politiskās krīzes jautājumus. Darbojoties tajā, pieteicējs kā brīvprātīgais palīdz personām no Baltkrievijas iegūt patvērumu Latvijas Republikā.

[2.11] Baltkrievijas vara vēlas, lai no Baltkrievijas izbrauktu pēc iespējas vairāk cilvēku, kuri nepiekrīt valdošajam režīmam. Pret personām, kas atgriežas Baltkrievijā, tiek rosinātas krimināllietas.

[3] Ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – pārvalde) 2020.gada 23.decembra lēmumu Nr.268/BD2834 pieteicējam atteikts piešķirt bēgļa statusu, bet ir piešķirts alternatīvais statuss un izsniegta termiņuzturēšanās atļauja uz vienu gadu. Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pieteicēja politiskā aktivitāte viņa izcelsmes valstī bija salīdzinoši zema. Pieteicējs oficiāli nebija nevienas politiskās partijas dalībnieks. Vienlaikus, laika posmā no 2017.gada jūlijā pieteicējs lielākoties dzīvojis ārpus Baltkrievijas un nav bijis iesaistīts tās politiskajās norisēs.

[3.2] Izcelsmes valsts informācija nelielā mērā liecina par to, ka pret opozīcijas grupas „Koordinācijas padome” ierindas locekļiem būtu vērstas Baltkrievijas valsts varas iestāžu darbības līdzīgas tām, kuras bija vērstas pret tās prezidija locekļiem jeb līderiem, par kuru

pieteicējs nav uzskatāms. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pieteicējs pašlaik būtu vajāts vai kā citādi apdraudēts sakarā ar viņa dalību minētajā opozīcijas grupā.

[3.3] Pieteicēja intervijas lielākoties tika sniegtas anonīmi, neatklājot pieteicēja personas datus. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka Baltkrievijas varas iestādēm šo interviju dēļ būtu kļuvusi zināma pieteicēja identitāte un tās varētu pret viņu vērsties.

[3.4] Pieteicējs varēja brīvi, bez jebkādiem šķēršļiem izceļot no Krievijas uz Latvijas Republiku, šķērsojot abu valstu robežas un tajā brīdī Krievijas valsts varas pārstāvji nav centušies viņu aizturēt, kā arī nav uzdevuši viņam nekādus jautājumus. Minētais liecina par to, ka pieteicējs izceļošanas no Krievijas brīdī nebija saistošs nedz Krievijas, nedz Baltkrievijas varas iestādēm.

[3.5] Izvērtējot pieteicējam atsūtītās pavēstes saturu, nav iespējams secināt, ka minētā pavēste nosūtīta krimināllietas ietvaros, un vēl jo vairāk, ka tāda būtu ierosināta personīgi pret pieteicēju. Pie pieteicēja Baltkrievijā dzīvojošiem radniekiem neviens neesot vērsies ar jautājumiem vai kādā citā veidā būtu interesējušies par pieteicēju.

[3.6] Vienlaikus, no izcelsmes valsts informācijas avotos pieejamās informācijas izriet, ka Baltkrievijā ikviena persona var tikt pakļauta spīdzināšanai vai necilvēcīgai attieksmei. Tādējādi, pamatojoties uz Patvēruma likuma 40.panta pirmajā daļā noteikto, pieteicējam tika piešķirts alternatīvais statuss.

[4] Nepiekrītot pārvaldes lēmumam, pieteicējs vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Pārvalde tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzina un lūdza to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem.

[5] 2021.gada 17.februārī tiesā saņemti pieteicēja pieteikuma papildinājumi, kuros norādīti turpmāk minētie argumenti.

[5.1] Analizējot pieteicēja baiļu no vajāšanas pamatotību, pārvalde nav ņēmusi vērā 2020.gada 13.augustā pieteicēja parakstīto vienošanos, kurā viņš apsollīja, ka vairs nepiedalīsies nekāda veida politiskajās akcijās. Par to, ka šādas vienošanās tiek parakstītas liecina arī *Human Rights Watch* un *Radio Free Europe Radion Liberty* avoti.

[5.2] Pieteicējs nevarēja klusēt par notikušo vardarbību, kurai tika pakļauts viņš pats un A.Vihors, kurš vēlāk nomira no aizturēšanas laikā gūtajām traumām. Pieteicējs uzskata par savu pienākumu nepakļauties prettiesiskai prasībai un tāpēc turpina aktīvi iesaistīties pasākumos, lai atbalstītu opozīcijas kustību un pievērstu starptautiskas sabiedrības uzmanību situācijai Baltkrievijā. Tādējādi, solidaritātes ar citiem baltkrieviem dēļ, pieteicējs pārkāpa vienošanos, ko bija parakstījis 2020.gada 13.augustā. Par minēto liecina vairāki interneta avoti, kuros pieteicējs atklāti norādīja savu vārdu, uzvārdu un publiski puda savus politiskos uzskatus. Turklāt minētajos avotos ne tikai skaidri norādīti pieteicēja personas dati, bet publicēti arī video sižeti un fotogrāfijas ar pieteicēju.

[5.3] No izmeklēšanas komitejas atsūtītās pavēstes tiešām nav iespējams izsecināt, ka pret pieteicēju būtu uzsākta krimināllieta, taču Baltkrievijas varas iestādes izmanto dažādus veidus, kā likt personai ierasties uz valsts iestādi. Piemēram, tiek izdomāti dažādi fiktīvi paziņojumi, tādi kā nozaudētās personīgās mantas atdošana. Pieteicējam personīgi ir zināms gadījums, kad sievietei vajadzēja ierasties pie ārsta un viņu aizturēja ārsta kabinetā. Publiski pieejama informācija liecina, ka milicijas darbinieks, kurš nopublicēja ziņu par aiziešanu no darba savā sociālajā tīkla profilā, saņēma zvanu, kurā viņu palūdza ierasties, lai noformētu atlaišanu. Ierodoties darba vietā, personu aizturēja. Par to, ka Izmeklēšanas komitejas mērķi un uzdevumi ir saistīti ar procesuālo darbību veikšanu pirmstiesas kriminālprocesa ietvaros, liecina Izmeklēšanas komitejas oficiālā mājas lapa. Ņemot vērā norādīto, šāda pavēste neatspoguļo patieso ierašanās iemeslu Izmeklēšanas komitejā, bet gan šī pavēste atspoguļo Baltkrievijas varas iestāžu interesi par viņu.

[5.4] Fakts, ka pieteicējam nav pieejama informācija par pret viņu uzsāktajām krimināllietām, nenozīmē, ka viņa bailes no vajāšanas nav pamatotas. Kā tiek skaidrots UNHCR materiāla "*Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection*" 45.punktā, jēdziens "bailes" attiecināmas ne tikai uz personām, kuras tika pakļautas vajāšanai pagātnē, bet arī uz personām, kuras vēlas izvairīties no situācijām, kas pakļauj vajāšanas riskam.

[5.5] Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka pieteicējs, tāpat kā ikviens persona, Baltkrievijā būs pakļauts spīdzināšanai vai necilvēcīgai attieksmei. Taču, ņemot vērā pieteicēja personīgos lietas apstākļus – iepriekšējo aizturēšanu, vienošanās parakstīšanu par atteikumu turpmāk piedalīties politiskajās aktivitātēs, kā arī to, ka pieteicējs nepakļāvās šādai prettiesiskai prasībai un turpināja izteikt savus politiskos uzskatus -, pieteicējam ir pamatotas bailes no vajāšanas saistībā ar viņa politiskiem uzskatiem.

[6] 2021.gada 26.aprīlī tiesā saņemti pārvaldes papildus paskaidrojumi, kuros norādīts, ka pieteicēja vairākās intervijās sniegtās ziņas par viņa aizturēšanas faktu, aizturēšanas vietas sliktajiem apstākļiem un Baltkrievijas tiesībsargājošo iestāžu darbinieku patvaļu pret aizturētajām personām, neslēpjot savu identitāti, vēl nav pamats atzīt, ka personai ir piešķirams bēgļa statuss saistībā ar personas politiskajiem uzskatiem. Publiski pieejama izcelsmes valsts informācija apliecina, ka valsts vara vēršas pret noteiktām personu grupām, kā žurnālistiem, blogeriem, tādā veidā cenšoties ierobežot plašsaziņas līdzekļu atspoguļojumu par cilvēktiesību pārkāpumiem Baltkrievijā. Pret personām tiek ierosinātas krimināllietas, pārmeklētas dzīvesvietas.

Pieteicēja saņemtā pavēste neapliecina, ka pret pieteicēju ir uzsākta krimināllieta saistībā ar intervijās pausto, ko arī apliecina apstākļi, ka no valsts varas puses nav sekojušas tālākas darbības - ne pret pašu pieteicēju, ne pret viņa radniekiem izcelsmes valstī. Pieteicējs personiskajā intervijā ir norādījis, ka, jau atrodoties ārpus Baltkrievijas, proti, Krievijā, pieteicējs pieprasīja tiesas lēmuma kopiju. Tiesas lēmuma oriģināls atrodoties pie vecākiem, pieteicējam esot tikai elektroniskā kopija. Tāpat pieteicējs

norādīja, ka, jau atrodoties ārpus Baltkrievijas, viņš ir uzrakstījis iesniegumu tiesai, lūdzot izskaidrot, uz kāda pamata viņš nav varējis ierasties darbā. Iespējams, iepriekš minētās pieteicēja darbības bija izraisījušas Baltkrievijas izmeklēšanas dienesta interesi. Lai novērstu iespējamo situācijas attīstību, kurā Baltkrievijas valsts vara, izmantojot iebiedēšanas taktiku, varētu vērsties pret pieteicēju, tam atgriežoties Baltkrievijā, iestāde pieteicējam ir piešķirusi alternatīvo statusu, kā aizsardzības līdzekli, ņemot vērā publiski pieejamo informāciju par situāciju Baltkrievijā.

[7] Pārbaudot lietas materiālus, tiesa atzīst, ka lietā iegūtie pierādījumi ir pietiekami lietas izspriešanai, tādējādi lieta atbilstoši Patvēruma likuma 49.panta otrajai daļai tiek skatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Patvēruma likuma 37.panta pirmā daļa noteic, ka uz bēgļa statusu var pretendēt trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību, piederību pie noteiktas sociālās grupas vai viņa politiskajiem uzskatiem, atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir, un nespēj vai šādu bailu dēļ nevēlas pieņemt savas valstspiederības valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kurš, būdams ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, tādu pašu iemeslu dēļ nespēj vai nevēlas tajā atgriezties un uz kuru neattiecas šā likuma 45.panta nosacījumi.

Vajāšanas jēdziens ir skaidrots Patvēruma likuma 38.pantā, proti, par vajāšanu atzīstamas: 1) darbības, kas sava rakstura vai biežuma dēļ ir pietiekami smagas, lai radītu smagu cilvēka pamattiesību pārkāpumu; 2) vairākas darbības, arī cilvēktiesību pārkāpumu kopums, kas ir pietiekami smags, lai ietekmētu individu šā panta pirmās daļas 1.punktā minētajam veidam līdzīgā veidā.

Patvēruma likuma 39.panta pirmās daļas 5.punkts noteic, ka pārvaldes priekšnieka pilnvarota amatpersona, izvērtējot vajāšanas iemeslus, ņem vērā patvēruma meklētāja politiskos uzskatus vai viedokli par šā likuma 42.pantā minētajiem iespējamiem vajātājiem un viņu politiku neatkarīgi no tā, vai patvēruma meklētājs rīkojies saskaņā ar savu viedokli.

[9] Tiesai, izvērtējot, vai pieteicējam varētu būt pamats saņemt bēgļa statusu, ir jāpārbauda, vai pieteicēja norādītie apstākļi un viņa bailes no vajāšanas vērtējamas kā ticamas un pamatotas.

Lai atzītu, ka personai ir tiesības uz bēgļa statusu, nepietiek, ka persona apgalvo, ka viņa baidās no vajāšanas. 1951.gada 28.jūlija Konvencijas par bēgļa statusu 1.panta „A” daļā ir norādīts, ka bailēm ir jābūt labi pamatotām. Bailes no vajāšanas ir labi pamatotas, ja šādām bailēm ir saprātīgs iemesls, ja pastāv saprātīga iespēja, ka persona tiks vajāta. Patvēruma meklētāja bailes no vajāšanas var tikt uzskatītas par pamatotām, ja,

saprātīgi izvērtējot, var noteikt, ka personas uzturēšanās izcelsmes valstī ir kļuvusi nepanesama (sk. *UN High Commissioner for Refugees, Advisory Opinion by UNHCR on the Interpretation of the Refugee Definition, 23 December 2004, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4551c0374.html>*).

Tiesai, lai nonāktu pie secinājuma, ka pieteicēja bailes no vajāšanas ir pamatotas, ir jāvērtē pieteicēja sniegto paskaidrojumu ticamība.

[10] Patvēruma likuma 32.panta pirmā daļa noteic, ka patvēruma lietā jāizmanto precīza un aktualizēta informācija no dažādiem avotiem par vispārējo situāciju patvēruma meklētāja izcelsmes valstī.

No izcelsmes valsts informācijas avotos pieejamās informācijas izriet, ka 2020.gada 9.augustā Baltkrievijā notika prezidenta vēlēšanas, kuru norisi un arī rezultātu ļoti kritiski vērtēja starptautiski atzītais vēlēšanu novērotājs OSCE (*Organization for Security and Co-operation in Europe*), kā arī starptautiskā sabiedrība kopumā (sk. *OSCE Rapporteur's Report under the Moscow Mechanism on Alleged Human Rights Violations related to the Presidential Elections of 9 August 2020 in Belarus, pieejams: <https://www.osce.org/files/f/documents/2/b/469539.pdf>*, šis un turpmāk minētie interneta informācijas avoti aplūkoti sprieduma sastādīšanas dienā 2021. gada 30. aprīlī).

Kopš 2020.gada augusta Baltkrievijā gandrīz nepārtraukti notiek protesti pret pastāvošo režīmu. Starptautiski atzītas cilvēktiesību organizācijas – *Human Rights Watch, Amnesty International, Freedom House* – brīdina, ka cilvēktiesību situācija Baltkrievijā turpina pasliktināties. Reaģējot uz protestiem, valdībai ir tendence uzsākt protestētāju kriminālvajāšanu. Tiek ziņots par sistemātiskiem cilvēktiesību pārkāpumiem, kurus veic Baltkrievijas drošības dienesti pret mierīgiem protestētājiem. Valdība publisko informāciju par protestētāju aizturēšanu, taču noliedz daudzu protestētāju sniegtās ziņas par vardarbības pielietošanu (sk. <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/belarus> ; <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/belarus/report-belarus/> ; <https://freedomhouse.org/country/belarus/freedom-world/2021>). Daudzi opozīcijas līderi tika apcietināti vai bija spiesti izbraukt no valsts (sk. *Jailed Belarusian Opposition Politician Case Moved From Minsk, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarusian-opposition-politician-sevyarynets-case-moved-from-minsk/31191703.html>* ; *Belarus Says Opposition Leader Under Investigation For 'Terrorism', pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarus-says-opposition-leader-under-investigation-for-terrorism-/31175859.html>*).

Nevalstisko organizāciju grupa *Viasna* uztur sarakstu ar politiskajiem ieslodzītajiem, kurā tiek iekļautas personas, kuras aizturētas, pamatojoties uz politiskām apsūdzībām. Kopš 2020.gada 7.jūnija Baltkrievijā ir vismaz 360 šādas personas, tostarp cilvēktiesību aktīvisti, opozīcijas līderi, kā arī citi politiski aktīvi cilvēki, kuriem tika izvirzītas apsūdzības un viņi tikuši apcietināti saistībā ar iespējamo dalību piketos vai masu pasākumos (sk. <https://prisoners.spring96.org/en>).

Izcelsmes valsts informācija liecina, ka kriminālvajāšanai var tikt pakļauti vadošie opozicionāri, blogeri, politiskie aktīvisti, žurnālisti, cilvēktiesību aizstāvji un nevalstisko organizāciju biedri (sk. *Stop 'Repression' Against Independent Journalism, HRW Tells Belarus*, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarus-journalists-hrw-repression/31174726.html>; *Wife Of Jailed Belarusian Blogger Speaks Out In Video Statement*, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarus-statement-prisoner-wife/31153910.html>; *New Laws Further Stifle Freedom of Speech in Belarus*, pieejams: <https://www.hrw.org/news/2021/04/07/new-laws-further-stifle-freedom-speech-belarus>).

Izvērtējot minētajos avotos pieejamo informāciju, tiesa atzīst, ka valstī citastarp ir plaši izplatīta politiskā vajāšana. Tiesa neapšaubā pieteicēja apgalvojumus attiecībā uz Baltkrievijas iestāžu centieniem apspiest esošajai varai veltīto kritiku, tajā skaitā izmantojot kriminālvajāšanu.

[11] Izvērtējot pieteicēja dažādās lietas izskatīšanas stadijās sniegtos paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka tie ir konsekventi un saskan ar tiesai pieejamos informācijas avotos sniegtajām ziņām par situāciju Baltkrievijā. Proti, izcelsmes valsts informācija liecina, ka protestētāji bieži sastopas ar nevajadzīgu un nesamērīgu spēka pielietošanu no tiesībsargājošo iestāžu darbinieku puses. Pārmērīga vardarbība izpaužas kā nesamērīgu līdzekļu izmantošana. Savukārt fiziska spēka pielietošana parasti sākas jau aizturēšanas brīdī, turpinoties policijas mašīnā uz aizturēšanās vietās. Brutālās vardarbības mērķis ir sodīt un pazemot, kā arī iebiedēt citus potenciālos protestētājus (sk. arī *OHCHR Press briefing notes on Belarus*, pieejams: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=26503&LangID=E>).

Tāpat tiesa atzīst, ka pieteicējs savos pieteikuma papildinājumos pamatoti norādīja, ka izcelsmes valsts informācija liecina par to, ka Baltkrievijā pret personām, kuras pauž Baltkrievijas esošajai varai pretējus politiskos viedokļus, tiek uzsāktas krimināllietas. *Human rights watch* ziņo, ka politiski motivētas krimināllietas tiek rosinātas arī pret protestu dalībniekiem (sk. <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/belarus>). Arī *Amnesty International* 2020. gada 3. novembrī publicētajā rakstā ziņoja par masveidā uzsāktām krimināllietām pret protestētājiem (sk. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/11/belarus-authorities-unleash-mass-criminal-proceedings-against-hundreds-of-peaceful-protesters/>) Minēto apstiprina arī Apvienoto Nāciju Organizācijas avots, kurš ziņo, ka arvien vairāk pieaug to protestētāju skaits, pret kuriem tiek izvirzītas apsūdzības par nodarījumiem, kas paredzēti kriminālkodeksā (sk. <https://news.un.org/en/story/2020/12/1079282>).

Izvērtējot pieteicēja individuālos apstākļus, tiesa atzīst, ka pieteicējs aizturēšanas brīdī – 2020. gada 10. augustā – nebija nejaušs garāmgājējs, viņš bija mērķtiecīgi devies uz Gomeļas centrālo laukumu, lai paustu savu protestu notiekošajam. Arī turpmāka pieteicēja rīcība – atklāts stāsts par notikumiem aizturēšanas brīdī, arī sniedzot detalizētu

ieskatu A.Vihora aizturēšanas apstākļos, kā arī aktīva iesaistīšanās Latvijas Republikā organizētajās politiskajās aktivitātes – liecina par Baltkrievijas esošajai varai pretējā politiskā viedokļa paušanu un tādējādi ir uzskatāma par pieteicēja politisko aktivitāti.

[12] No pieteicēja lietā sniegtajiem paskaidrojumiem tiesa secina, ka par pieteicēja publiski un atklāti – norādot vārdu un uzvārdu – paustajiem Baltkrievijas varu kritizējošajiem uzskatiem liecina turpmāk norādītajos avotos sniegtā informācija.

[12.1] 2020.gada 13.augustā pieteicējs piedalījās ASV starptautisko attiecību skolas “University of Notredam” organizētajā apaļa galda tiešsaistes diskusijā. Pieteicēja uzstāšanās angļu valodā pieejama skolas mājaslapā (sk. <https://nanovic.nd.edu/events/2020/09/03/flash-panel-belarus-last-days-of-the-last-european-dictatorship/>). Minētajā intervijā pieteicējs nepārprotami kritizē Baltkrievijas varas iestādes, jo īpaši saistībā ar Baltkrievijā notiekošo protesta akciju apspiešanu.

[12.2] 2020.gada 17.oktobrī pieteicējs sniedza interviju krievu valodā telekanālam “Настоящее Время” (sk. <https://www.currenttime.tv/a/latvia-belarus-political-refusees/30897360.html>). Arī šajā intervijā pieteicējs nepārprotami kritizē Baltkrievijas valsts varu.

[12.3] 2020.gada 27.oktobrī pieteicējs sniedza interviju angļu valodā “I will never forget the cries of those people”, kura ir pieejama ASV starptautisko attiecību skolas “University of Notredam” mājaslapā (sk. <https://mendocza.nd.edu/news/i-will-never-forget-the-cries-of-those-people/>). Šajā intervijā pieteicējs, lūgts raksturot politisko situāciju Baltkrievijā, atklāti vaino Baltkrievijas valsts varu korupcijā, vēlēšanu rezultātu viltošanā, kā arī notiekošo protestu vardarbīgā apspiešanā un pat protestētāju nogalināšanā.

[12.4] 2020.gada 19.novembrī pieteicējs tiešsaistes kanālam “I Gryanul Grem” sniedza interviju krievu valodā (sk. <https://www.youtube.com/watch?v=EBeJ7jRlom4>). Arī šajā intervijā pieteicējs stāstīja par savu negatīvo pieredzi Baltkrievijā, kā arī, atbildot uz raidījuma vadītāju jautājumiem, sniedza komentāru par Baltkrievijas politisko situāciju.

[12.5] 2021.gada 12.janvārī pieteicējs sniedza interviju *Belsat.tv* krievu valodā (sk. <https://belsat.eu/ru/programs/kak-belorusskie-bezhentsy-zhivut-v-lageryah/>). Minētajā intervijā pieteicējs izvērsti skaidroja A.Vihora aizturēšanas un nogalināšanas apstākļus. Tāpat minētajā intervijā baltkrievu diasporas Latvijā pārstāvji norādīja, ka pieteicējs ir tilts starp patvēruma meklētājiem no Baltkrievijas un Latvijas Republikā dzīvojošiem baltkrieviem, uzsverot pieteicēja lomu palīdzības sniegšanā no Baltkrievijas atbraukušajiem patvēruma meklētājiem.

[13] Tiesa norāda, ka fakts, ka personas politiskie uzskati atšķiras no valdības uzskatiem, pats par sevi vēl nav iemesls, lai konkrētajai personai piešķirtu bēgļa statusu. Personai jāpierāda, ka viņai šādu uzskatu dēļ ir bail no vajāšanas. Tādā gadījumā personai

vajadzētu būt tādiem uzskatiem, kas nav pieņemami valdībai, jo tie kritizētu tās politiku un metodes. Tas nozīmētu, ka personas uzskati kļuvuši zināmi varas iestādēm vai arī tās šādus uzskatus viņam piedēvē. Var būt situācijas, kad persona savus uzskatus nav paudusi. Taču, ja personai ir ļoti spēcīga pārliecība, būtu loģiski pieņemt, ka agrāk vai vēlāk tā savus uzskatus izteiks un nonāks konfliktā ar varas iestādēm. Gadījumos, kad to var pamatoti pieņemt, var uzskatīt, ka personai ir pamatotas bailes no vajāšanas politisko uzskatu dēļ (sk. *ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos rokasgrāmatas „Bēgļa statusa piešķiršanas procedūra un kritēriji” 80. un 82.punkts, pieejama: <https://www.unhcr.org/4d93528a9.pdf>*).

Izvērtējot dažādās lietas izskatīšanas stadijās sniegto informāciju, tiesa secina, ka pieteicēja individuālie apstākļi pilnībā atbilst iepriekšminētajiem ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos rokasgrāmatā norādītiem kritērijiem. Lai arī pieteicējs Baltkrievijā nav bijis iesaistīts aktīvā politiskajā darbībā, kopš 2020.gada augusta pieteicējs ir ļoti aktīvi izrādījis savu politisko pārliecību, neviļoties no dalības aktivitātēs, kas ir saistāmas ar politiskiem motīviem. Pieteicēja atklāti pausti uzskati nepārprotami kritizē Baltkrievijas varas iestāžu politiku un metodes. Turklāt, no lietas materiāliem nepārprotami izriet arī tas, ka pieteicēja uzskati ir kļuvuši zināmi Baltkrievijas varas iestādēm, jo tieši šo uzskatu paušanas rezultātā pieteicējs tika aizturēts un tiesāts.

Apkopojot iepriekš norādīto, tiesai ir pamats uzskatīt, ka pieteicējs Baltkrievijā ar ļoti lielu varbūtību saskartos ar vajāšanu savas politiskās pārliecības dēļ.

[14] Izvērtējot to, vai pieteicējam Baltkrievijā varētu draudēt politiski motivēta vajāšana, tiesa ņem vērā arī visaktuālāko izcelsmes valsts informāciju, kura liecina, ka ilgstošam arestam/aizturēšanai tiek pakļauti opozīcijas līderi, kas aktīvi iesaistās opozīcijas kustības darbību organizēšanā, kā arī žurnālisti, kuri aktīvi palīdz popularizēt opozīcijas kustības aktivitātes (sk. *Belarusian Opposition Looks To Reenergize Protests Against Lukashenka, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarusian-opposition-reenergize-protests-against-lukashenka/31160092.html>* ; *Belarus Opposition Leader Renews Battle Against Lukashenka, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarus-online-vote-international-mediation-crisis/31157539.html>*; *Jailed Belarusian Opposition Politician Case Moved From Minsk, pieejams: <https://www.rferl.org/a/belarusian-opposition-politician-sevyarynets-case-moved-from-minsk/31191703.html>*).

Katrā konkrētajā gadījumā ir jāņem vērā personas pausto uzskatu nozīmīgums. Konkrētajos apstākļos, ņemot vērā pieteicēja personīgas īpašības, kā arī līdzšinējo aktīvo politisko uzskatu paušanu, tiesai ir pamats uzskatīt pieteicēja politiskos uzskatus par tādiem, kuri izraisītu pastiprinātu Baltkrievijas varas iestāžu interesi, kas secīgi beigtos ar pieteicēja vajāšanu. Kā jau tas tika minēts, saskaņā ar izcelsmes valsts informāciju, varas iestāžu vēršanās personu politisko uzskatu dēļ pamatā notiek pret neatkarīgajiem žurnālistiem, blogeriem, politiskās opozīcijas aktīvistiem. Konkrētajā gadījumā pieteicēja darbības pēc būtības varētu būt pielīdzināmas piem. blogeru darbībām, jo pieteicējs ir

sniedzis vairākas intervijas, kurās ne tikai stāstījis par Baltkrievijā piedzīvoto aizturēšanu, bet arī sniedzis plašākus komentārus par Baltkrievijas politisko situāciju, protestētāju stāvokli, kā arī aicinājis baltkrievus doties bēgļu gaitās, stāstot par patvēruma meklētāju dzīves apstākļiem Latvijas Republikā.

Ievērojot minēto, tiesai ir pamats uzskatīt, ka pieteicējs Baltkrievijā ne tikai bija pakļauts cilvēktiesību pārkāpumiem, kuri izpaudās kā viņa vardarbība aizturēšana un turēšana apcietinājumā necilvēcīgos apstākļos, bet arī pamatoti baidās no politiski motivētas vajāšanas.

[15] Ievērojot minēto, tiesa konstatē pieteicēja atbilstību Patvēruma likumā noteiktajiem bēgļa statusa piešķiršanas kritērijiem. Līdz ar to ir pamats uzlikt par pienākumu pārvaldei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts bēgļa statuss.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīva procesa likuma 249.-251.pantu un Patvēruma likuma 49.panta sesto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

apmierināt [redacted] pieteikumu.

Uzdot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas pieņemt lēmumu par bēgļa statusa piešķiršanu [redacted]

Spriedums ir galīgs un nav pārsūdzams.

Tiesnese

(paraksts)

L.Biksiniece-Martinova

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās rajona tiesas tiesnese

Rīgā 2021.gada 30.aprīlī.

L.Biksiniece-Martinova

